

КОНОТАЦІЙНО-СТИЛЬОВА ПАРАДИГМА ГОЛОСНОГО [И] В УКРАЇНСЬКОМУ ПОЕТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Стаття містить аналіз конотаційних параметрів голосного [u] в українському поетичному дискурсі XIX-XXI ст. Серед одиниць фонетичної системи цей звук здатний ініціювати у свідомості мовців, крім метаобразної прагматики (лінгвістичної категорії оцінності, спричиненої семантичною мотивацією), національні стандарти вокальної структури лексем української літературної мови.

Ключові слова: голосний [u], українська поетична мова, прагматична конотація, асоціація, диференційні ознаки голосних, мовна картина світу.

Статья содержит анализ коннотативных параметров гласного [u] в украинском поэтическом дискурсе XIX-XXI ст. Среди единиц фонетической системы этот звук способен инициировать в сознании говорящего, кроме метаобразной прагматики (лингвистической категории оценности, порожденной семантической мотивацией), национальные стандарты вокальной структуры лексем украинского литературного языка.

Ключевые слова: гласный [u], украинский поэтический язык, прагматическая коннотация, ассоциация, дифференциальные признаки гласных, языковая картина мира.

This article contains the detailed analysis of connotative properties of vowel [u] in the Ukrainian poetical discourse of XIX-XXIst century. Among other items of phonetic system, this vowel is capable to initiate not only the meta-image pragmatics (linguistic category of evaluation caused by semantic motivation), but also the national standards of the vocal pattern of the Ukrainian language's lexemes.

Key words: vowel [u], Ukrainian poetical language, pragmatical connotation, association, differential features of vowels, linguistic picture of the world.

Для інтелектуального та емоційно-експресивного осмислення експліцитних тенденцій і закономірностей поетичного дискурсу XX-XXI ст. винятково важливою є актуалізація у свідомості мовців конкретно-чуттєвого простору завдяки конотаційному потенціалу голосного [и], який здатний поглибити смислові вектори справді витонченої поліфонічної лірики, підвищуючи її інтонаційну виразність. Як відомо, цей вокатив пройшов складний історичний шлях формування диференційних ознак [22, с. 50; 4, с. 89-90], але навіть у сучасній лінгвістиці немає єдиного погляду не лише на артикуляційно-акустичні характеристики, але й на його статус у фонологічній системі української літературної мови (Т. О. Бровченко, М. Ф. Наконечний, Ю. О. Карпенко, Н. І. Тоцька та ін.). Утворений завдяки співвідношенню двох резонаторів – малого за розміром і надзвичайно вузького ротового та великого й водночас широкого фарингального, цей нелабіалізований голосний переднього ряду, високо-середнього ступеня

підняття [24, с. 63; 6, с. 22-23; 12, с. 50 та ін.] має напружену артикуляцію, інтенційно позиціонуючи високу закриту тональність, яка, за біполярним шкалюванням вербалізованих антонімів, переміщує такий найдифузніший акустичний сегмент на позицію, близьку до символічного маркування «швидкий», «неприємний», «темний», «слабкий» [9, с. 42]. Природа візуальної адаптації цього небемольного звука ідентифікована в контексті асоціацій синього кольору, що інтенційно корелює з уявленнями про великий розмір [Там само]. На таких фоносемантичних стратегіях голосного [и] позначилася, безперечно, його артикуляційно-акустична близькість до [i], зокрема реалізація в редукованих чи гармонійно асимільованих [и^ε], [е^и] (характер обниження ↔ підвищення артикуляції суттєво коригують суперсегментні характеристики ритмічної структури), що знаходяться в площині психолінгвістичних парадигм звукобуквеного символу **и**. Всупереч невизначеності диференційних ознак та фонологічного статусу, його «часте вживання в різних текстах є

звичним явищем» [26, с. 135], однак така функційна активність – природна риса акцентованої й неакцентованої вокалізації мови художньої літератури – сприяє заглибленню в прагматичні параметри вербальної картини світу не стільки з позицій яскравого вияву «секундарної» чи «примарної мотивованості» голосного [и] під тиском контекстуальних умов або мотиву номінації, скільки внаслідок посилення національних стандартів вокальної системи сучасної української мови – вектора дискурсивної перцепції. Можливо, саме цей стилістичний аспект і став причиною спорадичних, але, без сумніву, занадто розлогих в українській фоностилістиці кінця XX – початку XXI ст. фоносемантичних вимірів цього звукового імпульсу, що «може підсилювати зміст вірша своєю величністю, піднесеністю, радісністю, дитячим вереском, а також сумними нотками осені, осінньою мелодією, зітханням, зажурую, квилінням, стогоном матерів, відчай»; «увиразнювати радісні переживання (уявляється як посмішка, широчінь, розтягнутість у просторі, спокій, схлипування, важке дихання під вагою чогось, біль, квиління, стихання природи)» [21] і навіть моделювання зорової картини – «лисиця облизнулась і посміхнулась» [Там само]. Зважаючи на таку множинну асоціативну інтерпретацію голосного [и] в українській лінгвопоетиці, ми поставили за мету дослідити конотаційну спроможність цього артикуляційно-акустичного імпульсу моделювати «додаткові семантичні або стилістичні відтінки, які накладаються на основне значення слова і служать для вираження емоційно-експресивного забарвлення, надаючи висловлюванню тону урочистості, невимуженості, фамільярності...» [18, с. 151]. При цьому була зроблена спроба визначити на основі асоціативних спостережень 182 респондентів-філологів конфігурацію ядерних та периферійних конститuentів конотаційного поля голосного [и] залежно від епістемічно-комунікативної орієнтованості українського поетичного дискурсу XIX-XXI ст. З огляду на те, що за останні десятиріччя в коло найважливіших проблем потрапила конотація як важливий чинник комунікативного впливу, що сприяє розширенню емотивності різнорівневих одиниць української мови й навіть їхньої семантики, системне вивчення дихотомії «звук – значення» (В. В. Левицький, В. І. Кушнерик, Л. А. Комарницька, С. В. Воронін та ін.) на тлі домінування *и*-тональності в українському поетичному дискурсі XX-XXI ст. видається винятково **актуальним** і **своєчасним**. Необхідність дослідження конотаційно-стильової парадигми голосного [и] в українській поетичній мові важлива ще й з погляду експлікації національних закономірностей свідомого чи несвідомого моделювання звукового континууму для встановлення множинності інтерпретацій вербалізованої свідомості (Л. І. Шевченко). Осмислення артикуляційно-акустичних парадигм поетичного дискурсу в контексті формування

імпліцитної метаобразної прагматики (лінгвістичної категорії оцінності, спричиненої семантичною мотивацією) привертає увагу до трансляції авторських смислових орієнтирів, а відтак – до формування стильової специфіки української поетичної мови.

Об'єктом для спостереження ефективних прийомів стилізації мови обраний голосний [и], конотаційний потенціал якого ініціює в українському поетичному дискурсі емоційно марковані образи як національно мотивовані фонетичні константи декодування транспозицій метафоричного характеру.

Матеріалом для фоносемантичного аналізу послужили відібрані автором вірші 97 українських митців XIX-XXI ст., чия поетична творчість віддзеркалює мовну картину світу в художніх образах, адекватних національному типові мислення й мовлення, позиціонуючи вишукану звукову архітектуру.

Посилення *и*-тональності в українському поетичному дискурсі внаслідок спонтанного асоціативного процесу підтвердило існування своєрідного поліморфізму мовної свідомості: з одного боку, повторення голосного [и] в складі лексем та їхніх функційно багатоманітних слів форм є результатом національно детермінованих дистрибутивних можливостей, а з другого – конотаційне значення безпосередньо корелює з прагматикою мовних одиниць (фоносемантичні ↔ психолінгвістичні концепції В. В. Левицького, О. П. Журавльова, С. В. Вороніна, Г. В. Векшина, М. О. Балаш, С. В. Бондаря та ін.). Асоціативні та конотаційні поля голосного [и] в поетичному дискурсі XX ст. – початку XXI ст., спираючись на ментальні репрезентації мовців, ілюструють, безперечно, периферійні, а не ядерні його позиції, оскільки для більшості респондентів прагматика цієї звукової одиниці підпорядкована національним стандартам мови: *Говорили, судили, годили, Очманіли сухі язика. Продавались за безцінь години – не години, роки і віки* (І. Драч). Визначальним експліцитним параметром поетичної мови стало віддзеркалення *и*-тональністю національно мотивованих відношень між граматично оформленим звуковим комплексом та морфемною структурою. Відтак у вербалізованій свідомості різні з функційно-генетичного погляду лексеми історично зберігають статус голосного [и] як формо- і словотвірного елемента «з ідіотетичним ореолом» [15, с. 132], що, власне, й компенсує його прагматичний потенціал. В українській літературній мові голосний [и] є компонентом фіксованих мовних ресурсів – активних словотвірних формантів (коренів, префіксів, суфіксів та закінчень), зорієнтованих на моделювання лексичних одиниць різної частиномовної природи. Можливо, саме словотвірна мотивація стала причиною того, що конотаційний потенціал [и] залишився майже непоміченим респондентами в поетичній мові, близькій до розмовно-побутового стилю (*Хто сидить над*

блакитним столиком? <...> Фонтани розлились штучними озерами <...> І піднімались мікроби надзвичайними стихіями, <...> Коли валились будови населе[е"]ні містичними повіями (М. Семенко), як, зрештою, і в сентенціях, природне звучання яких ґрунтується на цьому асонансі: *Лиш боротись – значить жити...* (І. Франко). Про домінування компресії прагматично-семантичним наповненням *и*-тональності немає підстав говорити навіть у поетичній мові, мета якої – формувати «сутність (єство), не пізнавану за допомогою раціоналістичних засобів, а лише доступну інтуїції, на ірраціональній основі, що розкривається через натяк, осяяння» [11, с. 623]: *Води і люди! Ви вічний, могутній рух! Не[е"]стримні діти природи... Ви – дух! Ви – сила! Води і люди* (Д. Загуг). Тільки окремі респонденти з високим чуттям прагматичного потенціалу фонетичних одиниць зауважили, що голосний [и], відображаючи глибинну сутність національного бачення мовної картини світу, накреслює перспективу формування передовсім *національних стандартів природної звукової організації лексем*, а вже потім *аудіальної, психологічної, кінестетичної, конотації просторового мікро(макро)параметра об'єктивної дійсності, психологічно-аудіальної та аудіально-візуальної конотації*.

Аудіальна конотація голосного [и] асоціативно апперцепує *тишу* як стан художньо відтвореної дійсності – *Хто це дише, лист колише[е"]*, *Лист, налитий сонце[е"]м?* – *Тихше!* (П. Тичина); *Там тиша голубиних крил* (В. Свідзінський) – або ж дії, підпорядковані цьому станові: *Затихнули, зцілились трави. Тільки бе[е"]рези смугились. За ними ве[е"]рбиці хитнулись. Винирнув віте[е"]р* (П. Тичина). Повтором голосного [и] динамічно організована асоціативна картина, що супроводжує стан сну: *Укривається блакиттю І тихенько засинає... Хмари-шати розпливлись, Розпливлись по всьому небі* (М. Рильський). Адекватність сприйняття сну як вияву тиші стала інтенційною змістовністю голосного [и] для респондентів, коефіцієнт загальної емоційної реакції яких знаходиться навіть у межах конфігурації ядерних конститuentів конотаційного поля: *Ніби тії любі сні, що снились нам колись, Ніби спомин, що і ми любились й розійшлись* (Б. Лепкий); *Притихли мотиви <...> вмить. П'яніно <...> спить* (В. Кобилянський). Конотаційний ладу *и*-тональності нейтралізує навіть імперативну інтонацію колисання: *Засни, дитинонько, засни! Хай бризнуть сні квітками! Прийми під захист, Боже, тих, чий шлях прославсь морями!* (П. Тичина), що на тлі нульового фонетичного мотивування генералізує іманентну недискретність поетичної мови. Для більшості респондентів відсутність асоціативних розпізнавань ритміко-інтонаційних єдностей, репрезентованих акцентованою та неакцентованою вокалізацією [и], якщо і є причиною уникнення своєрідного дистанціювання

між «внутрішнім» (інтуїтивним) і «зовнішнім» (реальним), то тільки за умови, коли йдеться про розвій української поетичної мови на засадах природності – національних артикуляційно-акустичних стандартів вокальних одиниць: *Вчора дощик, нині дощик, Завтра вилють ріки. Либонь, ми ся, дівчинонько, розійшли навіки; Хотів би я те[е"]бе дістати З тих темних, таємних глибин, В слова, ніби в шати, прибрати* (Б. Лепкий). При цьому повтори голосного [и] сприймаються як «етнічні асоціативи» (термін В. П. Мусієнка), що надають поетичному дискурсу «фону етнічної специфіки» [15, с. 136].

Кінестетична конотація голосного [и] викликає асоціацію своєрідної «твердості»: *Схопити за роги наватливий вітер. Вітер, як бик, видирає роги* (В. Свідзінський), що виразна в численних зразках урбаністичної поезії на тлі акустично складних поетичних образів аудіо-візуального характеру: *Вискочили, загули світланком, зашипіли крізь сизий дим. Зникли силуети, тіні фіранки, прокидається місто, повн[е"]е залізних рим* (М. Семенко). Оскільки за символічним значенням цей голосний належить до категорії «м'яких» і досить «слабких» звукових одиниць [9, с. 42], то релевантна мотивація домінантного вокального сегмента [и] є власне суб'єктивним фонетичним значенням і підпорядкована, припускаємо, семантиці лейтмотивних лексем (*залізних рим*), формуючи уявлення про функцію звукосмислової композиції [и] в організації еволюційної динаміки світоглядних та аксіологічних парадигм на засадах інтермодального явища синестезії – сенсорно-ментального сприйняття об'єктивної дійсності [14; 13 та ін.]. Емоційна та понятійна домінанта поетичної мови опосередковано регульована конотаційними властивостями голосного [и] як маркером напруженої, «опредмеченої дії» [8, с. 372]: *Виглянь, вийди, Срібновидий <...> Загорися, Підбе[е"]рися височенько. На дороги, На облоги, На поляни Кинь ласкавий Блиск яскравий* (Г. Чупринка). Є сенс розглядати мовну картину світу і в контексті репрезентації *и*-тональності психофізіологічного стану – напруження: *Нерви тре[е"]мтіли нитками голими; Вандині очі пильно дивились Зуби блищали і губи манили, – Губи тре[е"]мтіли, шукали, благали* (М. Семенко). Така *психологічна конотація* голосного [и] сприяє своєрідній корекції емоцій – душевного переживання – і позиціонує загалом почуттєву налаштованість, хоч звукове й зорове сприйняття повторів [и] разом з [у] значно послідовніше ініціює формування кореляції звук ↔ смисл, якщо вони підпорядковані семантичній мотивованості, яку В. В. Левицький вважає образністю слова, основаною на метафоричних, метонімічних та інших явищах [9, с. 45]. Такий тип синестезії в аспекті співвідношення модальності й стилістично ініційованого *и*-континууму допомагає сформувати яскравий психологічний портрет мовця, чий *Нерви. Рухливі в бе[е"]зсиллі. Зимність. <...> Думки*

похили <...> Бе[е"]зсилля душитъ. <...> Туга силу живу заглушитъ, заглушитъ, заглушитъ (М. Семенко). У цьому зв'язку справедливими видаються висновки М. Крупи про те, що асоціації голосного [и] «утворюють тематичні тяжіння відповідно до семантично-образного наповнення <...> слів у поезії» [8, с. 371-372]. Таким «звучком руху» як ефективним виражально-зображувальним засобом можна досягти не лише природності опису в межах національних стандартів комунікативної спрямованості поетичної мови, але й посилення її експресивності: *Напиши ме[е"]ні листа, напиши, Напиши лиш подихом, подиши Тим трояндовим, молодим, А я тобі ямбовим – сивий дим* (І. Драч). Конотаційне маркування голосного [и] особливо відчутне, якщо напруженість дії конситуативно підпорядкована лексемам із семантикою мінімально вираженої часової окресленості: «*Спинися мить!*» – *душа не просить; Хвилину – не вмолити. Дорогу – не спинить. Лиш той уміє жити, Хто вміє ще любить* (Г. Чубач). Є випадки позиціонування повторів вокатива [и] як фонетично мотивованої версифікаційної химерності, що ініціює неприємні враження: *двома дитинними вандалами лишали фарбу на граніті <...> витанцьовували в зливі коридори е[е"]ле[е"]ктроніки витанцьовували в собі п'ятику* (Б.-О. Горобчук).

Аналізуючи структурно-ізоморфний за своєю природою фонетичний рівень поетичної мови ХХ-ХХІ ст., респонденти вважали емоційний компонент звукосмислової домінанти [и] маркером **просторового мікро(макро)параметра об'єктивної дійсності**, актуалізуючи його як звуконаслідування водоспаду: *Униз! Униз! <...> Водоспаде[е"], спустись! Мусиш слухатись Вічного трибу: Униз! Униз!* (Д. Загул), що викликає асоціації «стрімкості, швидкоплинності». Однак конотаційний ореол **просторового макропараметра об'єктивної дійсності** голосного [и] виявляє амбівалентність такої модальності, значно послідовніше вербалізуючи асоціації повільного руху:

– у **морській стихії**: *Блакитом чистим хвиля лине В глибокім <...> морі* (Б. Лепкий); *З моря солоних глибин Випливали ротаті акули, Живились шматками, Чигали на здобич живу, Бились за тіло живе і за трупи* (М. Рильський);

– у **повітряному просторі**: *Ви чули? Жайворонки приле[е"]тіли!* (М. Рильський); *Випливали сизі дими з-за міста вквітчались оранже[е"]вими стьожками пе[е"]ре[е"]ливались вилиском намиста і мінялись казками* (М. Семенко);

– у **повітряному та морському середовищі**: *Зголубіли зимні шиби, Проле[е"]тіли птиці сонні, Заспокоїлися кроки... Фантастичні плінуть риби* (М. Рильський).

Конотаційна лінія голосного [и], спираючись на асоціації, пов'язані з повільним протіканням подій у видимій частині мікрокосмосу

(матеріалізація такого стану звичайно продукується хмарами) та в природі, символізує розуміння гармонії явищ об'єктивної дійсності: *І поки небо тихе[е"], сине[е"] <...> Блакитом чистим хвиля лине[е"]* (Б. Лепкий); *Хтось гладив ниви, все гладив ниви <...> Пливли хмарини, не[е"]мов пе[е"]рлини... Їх вид рожевий – уста дитини!; Линьте[е"], хмари, Ой прилиньте[е"], хмари, – ясний день. <...> Хай схитнеться – жито усміхнеться* (П. Тичина); *І хмари тихо поле[е"]тіли... І сльози сріблились на них... І ніби сльози, з скель німих Каміння, котячись, сіріли* (Олександр Олесь). Окремі респонденти своєрідну статистику в природі – *Хмари оспинились. Вигнулись горби.<...> Лиш все те шумить і говорить* (П. Тичина) – асоціювали як озвучений голосним [и] малюнок, що знаходиться в площині **аудіально-візуальної конотації**. На тлі **и**-тональності цілком можливе й поєднання звукової та просторової модальності: *Як природи щирий син, І в припливах, і одливах... І гудеш, як дивний дзвін, Про природу в ніжних співах* (Г. Чупринка). Така інтенційна зорієнтованість на природну гармонію має у своїй основі відчуття спокою, і тоді є достатньо підстав для виокремлення **психологічно-аудіальної конотації**: *Як поводитися з ним і голубим таким, широким – тим коханням* (О. Влизько). Крім позитивного мотивування почуттів, можливе й **психологічно-аудіальне** нагнітання негативних емоцій: *Два тиждні, як ми мовчимо Два тиждні як ми чужі... Чи були ми коли так не[е"]стримно злими Скажи, скажи?* (М. Семенко). За асоціативними враженнями респондентів, лінгвістична природа цього конотаційно нейтрального вокатива в лексичних номінаціях хоч і не порушує мелодійної тональності мови, однак і не є виразником поетичної естетики. Є випадки позиціонування повторів [и] як фонетично мотивованої химерності поетичної мови, що ініціює навіть неприємні враження: *двома дитинними вандалами лишали фарбу на граніті двома дитинними вандалами витанцьовували в зливі коридори е[е"]ле[е"]ктроніки витанцьовували в собі п'ятику* (Б.-О. Горобчук).

На тлі порівняно індиферентних щодо асоціативної образності системних відношень голосного [и] в українській поетичній мові ХХ-ХХІ ст. прагматика його артикуляційних та акустичних властивостей демонструє амбівалентність як визначальну рису дискурсивно кодованих автором «синонімічних, антонімічних, омонімічних значень, що можуть мати різний зміст і різний характер експресії» [21]. В естетичних, ритмічно організованих мовленнєвих структурах конотаційний потенціал цього функційно активного вокатива здатний маніфестувати ностальгійні настрої, своєрідну задумливість та гармонію душевних переживань у контексті спокійного, неспішного протікання подій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Влизько О. Поезія / Олекса Влизько // Лавріненко Ю. Розстріляне відродження : антологія 1917-1933 : поезія – проза – драма – есеї / упоряд., передм., післям. Ю. Лавріненка ; [післямова Є. Сверстюка]. – К. : Смолоскип, 2007. – С. 378–389.
2. Горобчук Б.-О. Немає Жодної Різниці : збірка поезій / Богдан-Олег Горобчук. – К. : Факт, 2007. – 172 с. ; іл.
3. Драч І. Ф. Берло : [книга поезій] / І. Ф. Драч ; передм. І. М. Дзюби ; іл. А. В. Чебикіна. – К. : Грамота, 2007. – 912 с. : іл. – (Серія «Бібліотека Шевченківського комітету»).
4. Жовтобрюх М. А. Історична граматика української мови / М. А. Жовтобрюх, О. Т. Волох, С. П. Самійленко, І. І. Слинко. – К. : Вища шк., 1980. – 319 с.
5. Загуд Д. Ю. Поезії / Дмитро Загуд ; [редкол. В. В. Біленко та ін. ; упоряд., вступ. ст. і прим. С. В. Далавурака, В. М. Лесина]. – К. : Рад. письменник, 1990. – 326 с. : 4 вкл. іл. – (Бібліотека поета).
6. Карпенко Ю. О. Фонетика. Фонологія / Ю. О. Карпенко // Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія : [навч. посіб.] / О. І. Бондар, Ю. О. Карпенко, М. Л. Микитин-Дружинець. – К. : ВЦ «Академія», 2006. – С. 7-110 (Альма-матер).
7. Кобилянський В. Поезії / В. Кобилянський ; [вступ. ст. С. Крижанівського ; упоряд. та прим. С. Крижанівського, В. Лесина, О. Романця]. – К. : Рад. письменник, 1959. – 352 с.
8. Крупа М. Лінгвістичний аналіз художнього тексту / М. Крупа. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2005. – 416 с.
9. Левицький В. В. Семантика и фонетика : посіб., подгот. на матеріалі експеримент. дослід. / В. В. Левицький. – Черновці, 1973. – 104 с.
10. Лепкий Б. С. Поезії / Б. С. Лепкий ; [редкол. В. В. Біленко та ін. ; упоряд. вступ. ст. і прим. М. М. Ільницького]. – К. : Рад. письменник, 1990. – 383 с.
11. Літературознавчий словник-довідник / [за ред. Р. Т. Гром'яка, Ю. І. Коваліва, В. І. Теремка]. – К. : Академія, 2007. – 752 с. – (Nota bene).
12. Лобода В. В. Фонетика і фонологія / В. В. Лобода // Сучасна українська літературна мова / М. Я. Плющ, С. П. Бевзенко, Н. Я. Грипас та ін. ; за ред. М. Я. Плюща. – К. : Вища шк., 1994. – С. 16–83.
13. Лупенко Е. А. Психологическая природа интермодальной общности ощущений : автореф. дис. ... канд. психол. наук : спец. 19.00.01 «Общая психология, психология личности, история психологии» / Е. А. Лупенко ; Ин-т психологии РАН. – М., 2008. – 22 с.
14. Лурія А. Р. Память и строение психических процессов / А. Р. Лурія // Вопросы психологии. – 1960. – № 1. – С. 145–155.
15. Мусієнко В. П. Українська етнографічна лексика: ідентифікація та типологія / В. П. Мусієнко // Мовознавство. – 2006. – № 2-3. – С. 130–136.
16. Олесь О. Вибране : [поезії] / О. Олесь ; упоряд. Олег Бабишкін, Борис Буряк, Юрій Мельничук ; передм. М. Рильського. – К. : Рад. письменник, 1958. – 518 с.
17. Рильський М. Вибрані твори : [лірика та поеми] / М. Рильський ; [вступ. ст. Олександра Дейча ; мал. та портрет роботи худ. В. Є. Перевальського]. – К. : Дніпро, 1977. – 351 с.
18. Розенталь Д. Э. Словарь-справочник лингвистических терминов : посіб. для учит. / Д. Э. Розенталь, М. А. Теленкова. – 2-е изд., испр. и доп. – М. : Просвещение, 1976. – 543 с.
19. Свідзінський В. Є. Твори : у 2 т. / В. Є. Свідзінський ; [вид. підготувала Елеонора Соловей]. – К. : Критика, 2004. – Т. 1. Поетичні твори. – 584 с. ; іл. – (Серія «Відкритий архів. Нове українське письменство»).
20. Семенко М. В. Поезії / М. В. Семенко ; [редкол. О. Є. Засенко та ін. ; вступ. сл. М. Бажана ; упоряд. та ст. Є. Г. Адельгейма]. – К. : Рад. письменник, 1985. – 311 с. – (Серія «Бібліотека поета»).
21. Ступак Н. Фонетичний компонент в образній системі поетичного твору [Електронний ресурс] / Н. Ступак. – Режим доступу : http://www.philology.kiev.ua/Lingur/art_9.htm (дата звернення: 14.04.2012). – Назва з екрана.
22. Тимченко Є. Курс історії українського мовознавства. Ч. І. Вступ і фонетика / Є. Тимченко ; перед. сл. В. Глухенка. – 2-ге вид. – Харків : К. : Держ. вид-во України, 1930. – 214 с. [+2].
23. Тичина П. Г. Золотий гомін : [вибрані твори] / П. Г. Тичина ; [упоряд., вступ. ст. та приміт. С. А. Гальченка]. – К. : Криніця, 2008. – 608 с. : іл. – (Серія «Бібліотека Шевченківського комітету»).
24. Тоцька Н. І. Звукова характеристика сучасної української літературної мови. Голосні звуки / Н. І. Тоцька // Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика / за заг. ред. акад. АН УРСР І. К. Білодіда. – К. : Наукова думка, 1969. – С. 50–134.
25. Франко І. Я. Лірика / І. Я. Франко ; [вступна стаття І. І. Пільгука]. – К. : Дніпро, 1966. – 203 с.
26. Череди́нченко І. Г. Нариси з загальної стилістики сучасної української мови / І. Г. Череди́нченко. – К. : Рад. шк., 1962. – 495 с.
27. Чубач Г. Т. Небесна долина : [вибр. поезії] / Г. Т. Чубач ; [передм. І. Дзюби]. – К. : Укр. письменник, 1993. – 367 с.
28. Чупринка Г. О. Поезії / Г. О. Чупринка ; [редкол. : В. В. Біленко та ін. ; вступ. ст. М. Г. Жулинського ; упоряд. і прим. В. В. Яременка]. – К. : Рад. письменник, 1991. – 495 с. – (Серія «Бібліотека поета»).

© Українець Л. Ф., 2014

Дата надходження статті до редколегії 31.03.2014 р.

УКРАЇНЕЦЬ Людмила Федорівна – кандидат філологічних наук, доцент, професор кафедри української мови факультету філології та журналістики Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, м. Полтава.

Коло наукових інтересів: функційна лінгвістика, фоноетимологія.